

ПРОГРАМ РАДА¹ ISS/KS F094

Заштитна одећа и заштитна опрема

Овај програм рада донет је на седници Комисије која је одржана дописним путем од 10. 10. 2013. године до 24. 10. 2013. године, а одобрио га је Стручни савет за опште области стандардизације на седници одржаној дописним путем (преписком) у периоду од 18. децембра до 25. децембра 2013. године.

Увод

Предмет рада Комисије за стандарде и сродна документа KS F094, *Заштитна одећа и заштитна опрема* (у даљем тексту: Комисија KS F094), чине стандарди из следеће области: заштитна одећа, заштитна обућа и заштитна опрема и оквиру заштитне опреме, заштитни опасачи против падова са висине.

Комисија за стандарде прати рад Техничког комитета ISO/TC 94, *Лична безбедност - Заштитна одећа и заштитна опрема*, Међународне организације за стандарде (ISO) и Техничког комитета CEN/TC 160, *Заштита против пада са висине, укључујући радне опасаче*, CEN/TC 161, *Штитници стопала и ногу*, као и CEN/TC 162, *Заштитна одећа, укључујући штитнике за руке и рамена и прслуке за спасавање*, Европског комитета за стандардизацију (CEN).

Комисија KS F094 образована је Решењем директора Института о образовању комисије бр. 5868/16-23-02/2010 од 20. 10. 2010. године, и Решењем о измени и допуни решења бр. 764/4-23-02/2010 од 20. 10. 2010. године, бр. 671/35-23-01/2012 од 11. 07. 2012. године. Постојећим решењем замењени су неки од чланова Комисије из првобитног састава.

Комисија KS F094 је образована ради:

- доношења, преиспитивања и повлачења српских стандарда и сродних докумената у наведеној области рада, у складу са интерним правилима и упутствима Института за стандардизацију Србије;
- обезбеђивања усаглашености српских стандарда и сродних докумената са европским и међународним стандардима у наведеној области рада;
- учествовања у изради и преиспитивању стандарда и сродних докумената које доносе европске и међународне организације за стандардизацију у наведеној области рада, и
- других активности које предложи надлежни стручни савет.

¹ При преводу на енглески језик треба користити израз „business plan“.

Комисија KS F094 има задатак да доноси потребне одлуке и обавља послове у вези са преузимањем свих европских стандарда и сродних докумената из надлежности Техничких комитета CEN/TC 160, CEN/TC 161 и CEN/TC 162.

Уколико је потребно, за предмете стандардизације из области рада Комисије KS F094 за које не постоје европски стандарди и сродни документи, и не предстоји њихово доношење, Комисија може да донесе одлуку о преузимању међународних стандарда и сродних докумената, а уколико они не постоје и не предстоји њихово доношење, може да донесе одлуку о преузимању националних стандарда и сродних докумената других земаља, као и о доношењу изворних српских стандарда и сродних докумената.

1 Пословно окружење

1.1 Опште

Доношење националних стандарда у свој области стандардизације од изузетног је значаја због елиминисања баријера у комерцијалној трговини између европских земаља и Србије, као и због смањења цена производа применом хармонизованих стандарда и спецификација.

Потребе на тржишту диктирају неопходност преузимања стандарда у национални систем стандардизације. Продаја лоших или небезбедних производа може озбиљно угрозити углед производних организација, тако да је у интересу произвођача да постоје признати и прихваћени међународни/европски стандарди. Због свега тога, Комисија KS F094 израђује и доноси националне стандарде углавном према програму комитета CEN/TC 160, CEN/TC 161 и CEN/TC 162.

У складу са намером Републике Србије да се што пре интегрише у Европску унију, у току је процес усаглашавања националног са европским законодавством, који се врши путем преузимања директива ЕУ и усаглашавањем српских стандарда са европским стандардима, уз истовремено повлачење њима супротстављених српских стандарда са истим предметима стандардизације.

Политички индикатори:

Стандарди из ове области су хармонизовани са Директивом ЕУ 89/686/ЕЕС од 21. децембра 1989. године. Ова директива дефинише услове који важе за стављање у промет ЛЗО и дефинише основне здравствене и безбедносне захтеве (видети Прилог 2, Директиве 89/686/ЕЕС).

Хармонизовани стандарди описују параметре усклађености са захтевима директиве и тако су осмишљени да елиминишу тржишне баријере у Европској унији.

Стандардизација у складу са Директивом 89/686/ЕЕС подржана је од стране Европске уније. Како су стандарди за ЛЗО против падова са висине, заштитна обућа и заштитна одећа развијени у оквиру Директиве 89/686/ЕЕС за ЛЗО и наведени као хармонизовани стандарди у званичном часопису Европске комисије, стиче се претпоставка о усаглашености. То имплицира да су производи направљени у складу

са овим стандардима у складу са захтевима Директиве. Према томе, произвођачи могу бити упућени на европске стандарде који су за потребе сертификације припремљени од стране CEN/TC 160, CEN/TC 161 и CEN/TC 162. Уз то, стандарди могу дати потврду да се производи могу користити за намењену употребу.

Допринос унапређењу потрошачке и струковне безбедности учињен је кроз активности стандардизације које узимају у обзир Директиву новог приступа за личну опрему за заштиту (89/686/ЕЕЦ) и појачано заступање потрошачких права (видети GPSD, *General Product Safety Directive*) од стране Комисије ЕУ.

Треба нагласити да је Директива 89/686/ЕЕЦ усвојена у националном законодавству Србије као Правилник о личној заштитној опреми („Сл. гласник РС“ бр. 100/11), као и да је објављен Списак стандарда из области личне заштитне опреме („Сл. гласник РС“ бр. 10/12).

Међународни аспекти

У стандардизацији у области личне заштитне опреме против падова са висине постоји приметна међународна активност. Тако на пример CEN/TC 160 сарађује са ISO/TC 94/SC 4, *Лична опрема за заштиту од падова*.

Технички и економски фактори

Технички фактори који утичу на израду и ревизију стандарда за заштиту од падова са висине заснивају се на следећим пољима развоја:

- напретку у погледу коришћених материјала
- даљем развоју закона у погледу безбедности на раду
- употреби и одржавању ЛЗО од стране корисника
- потенцијалним областима примене

Свакако, најважнији економски, технички, законодавни, правни, политички и друштвени индикатори који описују пословно окружење у индустријском сектору, производима, материјалима, другим посебним областима стандардизације који су у вези са предметом рада ове комисије и који могу имати значајан утицај на процес доношења стандарда детаљније су обрађени у даљем тексту.

1.2 Квантитативни показатељи пословног окружења

Стандарди и спецификације из надлежности Комисије KS F094 користе се у пословном окружењу Србије као основа за производне и комерцијалне послове и при уговарању послова између корисника и произвођача заштитне одеће и заштитне опреме.

Здравствена и безбедносна предострожност намеће потребу за коришћењем ЛЗО против падова са висине на великом броју радних места и током разних активности везаних за разоноду. ЛЗО против падова са висине треба да буду усаглашени са захтевима Директиве 89/686/ЕЕС за ЛЗО, која представља основу за стандардизацију у овој области.

У оквиру CEN/TC 160 доступни су стандарди за следеће производе:

- Потпуну телесну упрегу;
- Седеће упреге;
- Заустављаче пада са вођицом;
- Системе за радно позиционирање;
- Радне опасаче;
- Уређаје за спуштање;
- Апсорбере енергије;
- Спојнице;
- Ужад и кратку ужад;
- Опрему за спасавање;
- Уређаје за сидрење.

У оквиру CEN/TC 161 доступни су стандарди за следеће производе:

- Безбедносну обућу;
- Заштитну обућу;
- Радну обућу.

У оквиру CEN/TC 162 доступни су стандарди за следеће производе:

- Заштитну одећу која штити од топлоте и пламена;
- Заштитну одећу која штити од хемијских опасности;
- Заштитну одећу која штити од радиоактивне контаминације;
- Заштитну одећу која штити од хладноће и кише;
- Заштитну одећу која штити од механичких удара;
- ЛЗО која штити од утапања;
- Веома уочљиву упозоравајућу одећу;
- Заштитне рукавице;
- Штитнике за тело у спорту;
- Заштитну одећу за возаче моторцикала;
- Помоћна средства за плутање приликом учења пливања.

Ако производи испуњавају прихваћене међународне и/или европске стандарде, онда постоји минимална потреба за испитивањима у појединим земљама што смањује специфичне трошкове набавке.

Свеобухватна процена вредности продаје производа у области ЛЗО против падова са висине за све земље чланице ЕУ не може се тренутно дати, јер поуздани подаци нису доступни.

Статистика незгода указује да је више од 30 % свих незгода у раду повезано са падовима са висине. Трошкови који настају услед таквих незгода прелазе једну милијарду евра годишње. Коришћење ЛЗО против падова са висине може помоћи да се смањи број незгода и озбиљност повреда. Ако се опрема правилно користи, појава фаталних исхода се може скоро потпуно избећи.

Што се заштитне обуће тиче, највећи произвођач у Европи је свакако Италија са производњом од 9,2 милиона пари. Италија је и највећи извозник.

На светском тржишту Кина наставља да повећава своју производњу и извоз безбедносне обуће.

Извоз Кине у	2002.	2003.
Европу	1,6	3,5
Азију	1,5	1,9
Северну Америку	5,7	5,5
Друге земље	2,5	3,3

Укупно	11,3 милиона	14,2 милиона

Потенцијал производа на европском тржишту који су обухваћени стандардима у оквиру CEN/TC 162 је за:

- Заштитну одећу неколико билиона евра по години;
- Заштитне рукавице један билион евра по години;
- ЛЗО која штити од утапања и штитнике за тело у спорту неколико стотина милиона евра по години.

Према подацима Републичког завода за статистику Србије квантитативни показатељи пословног окружења су следећи:

- индустријска производња радне одеће у 2010. години износи 965 000 комада;
- индустријска производња радне одеће у 2011. години 1 021 000 комада.

1.3 Захтеви тржишта

Стандарди и сродни документи из области заштитне одеће, заштитне обуће и заштитне опреме, које израђује Комисија KS F094, служе као основа за израду спецификација за производе у процесу производње, као и за кориснике ЛЗО. Лична заштитна опрема (ЛЗО) против падова са висине и друга лична опрема за заштиту од падова претежно се користи на радним местима (нпр. прање прозора, активности одржавања, сеча стабала), за разоноду (нпр. једрење) и у спасилачким активностима.

Купци стандарда из надлежности поменуте Комисије припадају свим деловима ланца снабдевања, али су то пре свега произвођачи, корисници ЛЗО, акредитоване лабораторије за испитивање и контролу наведених производа, као и трговци. Пошто су стандарди из надлежности Комисије KS F094 у широкој употреби, и такође у складу са Правилником ЛЗО, њихово редовно ажурирање је неопходно.

1.4 Аспекти животне средине

Ова грана индустрије (производња заштитне одеће, заштитне обуће и заштитне опреме) има за циљ да буде активна када је реч о заштити животне средине.

С обзиром на то да је у програму рада Комисије предвиђено и доношење националних стандарда који утврђују одређене параметре који се баве утицајима животне средине, нпр. формалдехид, хром (VI), азо-боје, емисија никла итд. разматрање ових утицаја захтева претходну анализу. Доношење националних стандарда из ове области и примена стандарда може за резултат имати повратни ефекат у односу на заштиту животне средине кроз рационализацију ових утицаја и средстава заштите.

Јако је важно, са аспекта заштите животне средине, користити мање количине супстанци при лабораторијским испитивањима и осмислити бољу комбинацију материјала како би се уштедела драгоцену енергију.

2 Очекиване користи од рада Комисије KS F094

Очекиване користи од рада Комисије су следеће:

- Доношењем националних стандарда којима су утврђене методе испитивања, а који су идентични са европским и/или међународним стандардима, обезбеђује се ефикасан начин за проверу испуњености услова утврђених законима и/или прописима донетим на међународном, регионалном или националном нивоу;
- Применом националних стандарда којима су утврђене методе испитивања, а који су усаглашени са европским и/или међународним стандардима, обезбеђује се упоредивост резултата испитивања и њихово признавање;
- Пружање подршке надлежним министарствима у текућим активностима на хармонизацији националне регулативе са европском регулативом, обезбеђивањем националних стандарда усаглашених са европским и/или међународним стандардима;
- Применом стандарда очекује се смањење трошкова;
- Уклањање препрека у трговини;
- Представљање и заступање националних интереса у поступку доношења међународних и европских стандарда.
- Олакшавање веза између произвођача, потрошача и органа надлежних за контролисање и испитивање.

Кроз примену српских стандарда који за основу имају међународне и/или европске стандарде, очекује се рационализација средстава и материјала који се користе у овој области. Овим путем домаћи производи стичу потребне предуслове за постизање конкурентности у погледу квалитета на светском и европском тржишту, као и за лакшу слободну трговину. Такође, применом ових стандарда обезбеђују се предуслови за заштиту крајњих корисника и на домаћем тржишту.

3 Заинтересоване стране

Све заинтересоване стране у Републици Србији позване су да узму учешће у раду ове комисије, уз осигуравање равноправног учешћа и заступљености свих заинтересованих страна. Могуће је и учешће у статусу посматрача, под одређеним условима који су утврђени *Интерним правилима стандардизације - Део 2: Образовање и рад комисија за стандарде и сродне документе*.

Заинтересоване стране у процесу стандардизације у области заштитне одеће и заштитне опреме су:

- Произвођачи ЛЗО, као и удружења произвођача;
- Потрошачи и корисници;
- Лабораторије и овлашћена тела;
- Службе за превенцију пожара;
- Органи државне и локалне управе;
- Институције здравственог осигурања;
- Научне установе (факултети, институти).

Задатак ове комисије је да у наредном периоду ангажује што је могуће већи број заинтересованих страна.

4 Циљеви и стратегије за остваривање циљева

4.1 Циљеви

- Усаглашавање националних стандарда и сродних докумената са европским и/или међународним стандардима и сродним документима;
- Преиспитивање свих српских стандарда у року од 5 (пет) година од њиховог објављивања и доношење одлуке о повлачењу оних српских стандарда и сродних докумената који имају исти предмет и подручје примене као европски или међународни стандард или сродни документ;
- Заступање српских националних интереса у области рада Комисије пред одговарајућим европским и међународним комитетима за стандардизацију кроз учествовање српских стручњака и експерата у раду наведених техничких комитета;

- Повећање броја националних стандарда из области рада Комисије KS F094, који настају преузимањем европских и/или међународних стандарда методом превођења на српски језик или бар одржавање постојећег броја националних стандарда на српском језику;
- Примена основних принципа стандардизације;
- Промовисање интереса Института за стандардизацију Србије.
- Проширење састава Комисије KS F094 укључивањем представника организација потрошача и других заинтересованих страна;
- Активније учешће Комисије KS F094 у раду релевантних европских и/или међународних техничких комитета;
- Промовисање примене српских стандарда и сродних докумената из области рада Комисије KS F094.

4.2 Стратегије за остваривање циљева

- Праћење рада техничких комитета ISO/TC 094, CEN/TC 160, CEN/TC 161 и CEN/TC 162 и преузимање нових стандарда и сродних докумената;
- Повећање броја српских експерата у раду наведених техничких комитета;
- Повећање броја заинтересованих страна које ће учествовати у раду Комисије;
- Спровођење периодичних систематских прегледа и преиспитивања свих стандарда и сродних докумената израђених од стране Комисије KS F094 како би се обезбедила валидација примене за све заинтересоване стране које користе ове стандарде;
- Спровођење активности које су усмерене на преузимање европских стандарда при постизању националног интереса и стратешких циљева за испуњење услова за пуноправно чланство Републике Србије у Европској унији у погледу усаглашавања нашег законодавства са законодавством ЕУ.

5 Фактори који могу утицати на испуњење и имплементацију програма рада

- Недовољно учешће домаћих стручњака на доношењу српских стандарда и сродних докумената;
- Незаинтересованост стручне јавности за учешће у јавној расправи и достављање примедби и предлога у вези са нацртима српских стандарда и сродних докумената који се стављају на јавну расправу;
- Недовољно учешће малих и средњих предузећа у раду ове комисије;
- Недостатак финансијских средстава који онемогућава обезбеђење одговарајућих превода и упућује на преузимање стандарда методом проглашавања/прештампавања, што умањује кредибилитет ових стандарда у пословном окружењу;
- Неблаговремено достављање предлога заинтересованих страна за доношење српских стандарда при изради плана рада Комисије;
- Недовољно придавање значаја раду чланова Комисије за стандарде у организацијама које су их делегирале, што резултује нередовним доласцима

чланова на седнице комисија или недостављањем попуњених гласачких листова у случају дописних седница; самим тим долази до одступања од плана доношења стандарда.

6 План активности

Активности Комисије KS F094 у наредних пет година усклађене су са плановима рада Комисије кроз:

- доношење, преиспитивање и повлачење српских стандарда и сродних докумената у наведеној области рада, у складу са интерним правилима и упутствима;
- обезбеђивање усаглашености српских стандарда и сродних докумената са европским и међународним стандардима у наведеној области рада;
- учествовање у изради и преиспитивању стандарда и сродних докумената које доносе европске и међународне организације за стандардизацију у наведеној области рада;
- друге послове које предложи надлежни стручни савет.

7 Корисни линкови за све наведене активности

Ради информисања чланова Комисије наведени су следећи корисни линкови:

Институт за стандардизацију Србије

<http://www.iss.rs/>

ИСС KS F094

http://www.iss.rs/tc/?national_committee_id=166

Међународна организација за стандардизацију

www.iso.org

ISO/TC 94

http://www.iso.org/iso/home/store/catalogue_tc/catalogue_tc_browse.htm?commid=50580

Европски комитет за стандардизацију

<https://www.cen.eu/>

CEN/TC 160,

<https://www.cen.eu/cen/Sectors/TechnicalCommitteesWorkshops/CENTechnicalCommittees/Pages/Standards.aspx?param=6141&title=Protection%20against%20falls%20from%20height%20including%20working%20belts>

CEN/TC 161

ISS/KS F094, Програм рада

Датум: 2013- 12-31

Верзија: Одобрен ПР

Страна: 10

<https://www.cen.eu/cen/Sectors/TechnicalCommitteesWorkshops/CENTechnicalCommittees/Pages/Standards.aspx?param=6142&title=Foot%20and%20leg%20protectors>

CEN/TC 162

<https://www.cen.eu/cen/Sectors/TechnicalCommitteesWorkshops/CENTechnicalCommittees/Pages/Standards.aspx?param=6143&title=Protective%20clothing%20including%20hand%20and%20arm%20protection%20and%20lifejackets>